

Соціально-економічні чинники поширення музичного мистецтва

Шуневич М. В.¹, Мазена Т. Л.², Табаков П. А.³, Хома М. С.⁴,
Лун, Лі Янь⁵, І. А. Кміть⁶

Опубліковано	Секція	УДК
30.05.2024	Освіта/Педагогіка	316.74:78

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.12513297>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Музичне мистецтво є важливим аспектом сучасного світу, який впливає на культурну економіку, соціальну інтеграцію та розвиток технологій. Ця стаття спрямована на вивчення соціально-економічних чинників, які визначають поширення музичного мистецтва у сучасному суспільстві. Особлива увага приділяється впливу культурних трансформацій на розвиток музичної індустрії, її взаємодії з економічними процесами та сприянню соціальній інтеграції через мистецькі ініціативи. Надано аналіз особливості музичної освіти. Висвітлено важливість музичного мистецтва в сучасному світі та надано характеристику особливості поширення музичного мистецтва через актуальний соціально-економічний контекст.

Ключові слова: музичне мистецтво, економіка, технологічні інновації, соціальна інтеграція, музична освіта.

Socio-economic factors of the spread of musical art

Annotation. In the modern world, music serves not only as an entertainment aspect of our lives but also as an important component of cultural, social, and economic development in society. From its impact on the emotional state of individuals to its significant contribution to the formation of identity and communal bonds, musical art is at the intersection of various aspects of human life.

The aim of this article is to deepen the understanding of the importance of musical art in the modern world and its potential in addressing key societal challenges through an analysis of the current socio-economic context.

The works of scholars such as N. Drozhzhina, V. Fedorchenko, J. Arostequi, S. Hallam, A. Hargreaves, and others are dedicated to the features of the social and economic factors in the dissemination of musical art. It should be noted that domestic researchers have paid very little attention to this issue.

¹ народний артист України

² народний артист України

³ викладач ЗВО «Львівський університет бізнесу і права»

⁴ заслужений артист України

⁵ кандидат мистецтвознавства

⁶ аспірант ЗВО «Львівський університет бізнесу та права» <https://orcid.org/0009-0003-4439-9797>

The relevance of the topic is explained by the need to preserve and develop cultural capital by integrating musical resources into the educational process. The shift from a romantic perception of art to a pragmatic approach to its role in society requires new perspectives and strategies. Educational institutions must adapt to modern requirements and change their approaches to music education so that it becomes not only a part of the cultural experience but also a significant factor in social and economic development.

The musical arts are an important aspect of the modern world, influencing the cultural economy, social integration, and technological development. This article aims to study the socio-economic factors that determine the spread of musical art in modern society. Special attention is paid to the influence of cultural transformations on the development of the music industry, its interaction with economic processes, and the promotion of social integration through artistic initiatives. An analysis of the peculiarities of music education is given. The importance of musical art in the modern world is highlighted, and the characteristics of the spread of musical art due to the current socio-economic context are given.

Key words: musical art, economy, technological innovations, social integration, musical education.

Вступ

У сучасному світі музика виступає не лише як розважальний аспект нашого життя, але й як важлива складова культурного, соціального та економічного розвитку суспільства. Від її впливу на емоційний стан людини до значущого внеску у формування ідентичності та спільнотних зв'язків – музичне мистецтво знаходиться на перетині різних аспектів людського життя.

Мета даної статті полягає в глибшому розумінні важливості музичного мистецтва в сучасному світі та його потенціалу у вирішенні ключових суспільних викликів через аналіз актуального соціально-економічного контексту.

Особливостям соціальних та економічних чинників поширення музичного мистецтва, присвячені праці таких науковців як: Н. Дрожжина, В. Федорченко, Дж. Аростегі, С. Халлам, А. Харгревес та ін. Слід зазначити, що вітчизняні науковці, які досліджували дане питання вкрай мало.

Актуальність теми пояснюється необхідністю збереження та розвитку культурного капіталу через залучення музичних ресурсів до освітнього процесу. Відмова від романтичного уявлення про мистецтво на користь прагматичного підходу до його ролі у суспільстві вимагає нових поглядів та стратегій. Освітні інституції повинні адаптуватися до сучасних вимог і змінювати свої підходи до навчання музиці, щоб вона стала не лише частиною культурного досвіду, але й важливим чинником соціального та економічного розвитку.

Результати

Культурні трансформації, що відбуваються у сучасному світі, неминуче впливають на розвиток музичної індустрії, перетворюючи її на важливий фактор економічного зростання і соціальної інтеграції. Зміни в культурних уподобаннях, технологічні інновації та нові підходи до мистецтва визначають нові напрями для розвитку музичного ринку, а також розширюють можливості для культурного діалогу та співпраці.

Музична індустрія, як складова частина розвинених економік, знаходиться під впливом широкого спектру економічних факторів. Сучасні технології, зокрема цифрові медіа та інтернет-платформи, революціонізують способи продажу, просування та споживання музики. Це відкриває нові можливості для артистів і музичних компаній у глобальному масштабі, забезпечуючи доступ до аудиторії без прив'язки до географічних меж [5].

Однак, разом з цим цифрова трансформація ставить під загрозу традиційні моделі випуску музики і розподілу в досягненні прибутковості. Від індустрії вимагається адаптуватися до нових умов конкуренції, залучати нові технології для привертання аудиторії та ефективного управління музичними активами. Ця необхідність особливо актуальна у контексті музичної освіти, яка відіграє важливу роль у підготовці майбутніх лідерів та творців музичного світу. Музичні навчальні програми повинні не лише передавати традиційні знання і навички, але й відповідати сучасним вимогам індустрії. Вони мають інтегрувати новітні цифрові технології, сприяти розвитку креативності та інновацій учнів, а також готувати до ефективного використання інструментів для управління музичними проектами та кар'єрними можливостями. На думку О. Малозьомової та ін., такий підхід дозволяє музичній освіті не лише адаптуватися до сучасного музичного ринку, але й активно впливати на його розвиток, формуючи нове покоління музикантів і музичних менеджерів, здатних до інноваційного мислення і творчого підходу до професійної діяльності [1, с. 27].

Музична освіта відіграє важливу роль у вихованні майбутніх поколінь музикантів, слухачів і творців. Вона не лише забезпечує технічні знання та навички, але й сприяє культурному розумінню і толерантності. Через музичну освіту формуються цінні цілісність і креативність, що стають основою для розвитку особистості і суспільства в цілому.

Музичні програми у школах та університетах сприяють виробленню не лише музичних талантів, а й культурного капіталу, який зміцнює соціальну структуру. Спільні музичні проекти та виступи створюють платформу для співпраці між різними соціальними групами і культурними спільнотами, сприяючи взаєморозумінню та побудові позитивних соціальних зв'язків.

У дослідженнях Дж. Аростегі показано, як неоліберальні освітні реформи останніх років залишили мистецькій освіті майже символічну роль у національних навчальних програмах [6]. У відповідь на це автори пропонують певні дії і, зокрема, зміну позиції вчителів музики. Вони виступають за відмову від романтичного бачення ролі мистецтва, щоб зосередитися на тому, як мистецькі дисципліни можуть відповісти на освітні та соціальні виклики, з якими стикаються сучасні школи.

Ця позиція узгоджується з думкою про те, що важливість музичної освіти не може бути обґрунтованою на суто філософських засадах або спиратися на підтримку, яка надається цьому предмету [11]. Г. Русінек і Дж. Аростегі дуже чітко висловлюються з цього приводу, коли стверджують, що музична освіта повинна доводити свою актуальність через застосування тих самих інструментів, які використовуються в сучасному неоліберальному освітньому контексті (стандартизовані тести, кількісні виміри) [12]. Коротше кажучи, прихильники музичної освіти повинні спиратися на докази та аналіз ролі, яку вона насправді відіграє, щоб визначити її місце і запитати себе чесно: Чи може музика дійсно стати частиною основної навчальної програми таким чином, щоб допомогти громадянам суспільства та економіці впоратися з викликами, з якими вони з якими вони стикаються? І якщо так, то яким чином?

А. Харгрівз проливає світло на ці питання для тих, хто поділяє ці занепокоєння: «Ми живемо в економіці знань, суспільстві знань. Економіка знань стимулюється і рухається творчістю та винахідливістю. Школи суспільства знань повинні розвивати ці якості; інакше люди і нації залишаться позаду» [9].

Насправді, творчість і винахідливість є двома ключовими аспектами які повинні бути безпосередньо пов'язані з музичною освітою, оскільки творчість, як і слухання та виконання, є однією з головних компетенцій, що формуються під впливом музики [13]. З іншого боку, звіт OECD [14], який спирався на існуючі дослідження впливу мистецької освіти, ставить під сумнів цю - широко прийнятну передумову, що мистецька освіта зміцнює і розвиває творчі здібності учнів. Незважаючи на те, що автори виступають за мистецтво як генератор інновацій, вони можуть лише з упевненістю зробити висновок,

що існуючі дослідження не дають достатньо доказів впливу мистецтва на творчість та рефлексивне мислення студентів та учнів. Вони стверджують, що результати не є переконливими.

Незважаючи на вищесказане, ми вважаємо, що якісна музична освіта має стимулювати цю творчість, і що сам факт її просування - не вдаючись у методику - обіцяє розвиток творчих громадян [3]. Таким чином, музична освіта повинна також допомогти учням відкрити для себе розмаїття форм культурного самовираження, розвивати усвідомлення інших культур, зміцнювати їхню особисту ідентичність і, водночас, краще зрозуміти культурне розмаїття. Проте, творчість має вплив не лише на знання та цінності набуті учнями.

На думку П. Джонса, творчий розвиток є однією з необхідних ознак продуктивної моделі економіки [10]. У цьому сенсі Дж. Аростегі додає, що: «Стимулювання мистецтва пов'язане з економікою знань, тому що музика – це набагато більше, ніж просто незначна частина економічної системи, яка у 2016 році принесла 410 000 мільйонів фунтів стерлінгів у Великій Британії та 5 000 мільйонів євро у 2013 році в Іспанії» [6, с. 24].

Але окрім безпосереднього впливу на економічний розвиток суспільства, важливість музичної освіти в сучасному суспільстві полягає ще й у тому, що вона допомагає учням набуті компетенцій, необхідних для повсякденного життя, а це має безпосередній вплив на їхній соціальний та особистісний розвиток. За словами С. Халлама, музична освіта позитивно впливає на те, як учні вчать жити в суспільстві, співпрацювати, встановлювати контакти та будувати стосунки з іншими людьми. Вона стверджує, що музика безпосередньо впливає на особистісний розвиток особистості - через покращення самооцінки, формування позитивного ставлення до себе, впевненість у власних силах, мотивації, дисципліни, почуття особистого досягнення, розслаблення та відключення - а також розвиток групи. Вона допомагає людям набуті соціальних і культурних цінностей, необхідних для співіснування в суспільстві, почуття приналежності та життя у спільноті [8]. У цьому сенсі П. Дімаджіо і П. Усім також стверджують, що музична освіта підвищує соціальну згуртованість, тому що спільна діяльність на уроках музики покращує соціальні стосунки учнів [7].

Музика не лише виступає культурним феноменом, але й ключовим компонентом культурної економіки, що впливає на соціальну інтеграцію, технологічні інновації та освітні практики. Аналіз цих чинників допомагає розкрити, як музичне мистецтво відповідає на виклики сучасності та є складовою глобального культурного ландшафту, стимулюючи економічний розвиток і сприяючи культурній різноманітності [3].

На рис. 1, надано коротку характеристику соціально-економічних чинників поширення музичного мистецтва.

На основі дослідження можна виділити кілька ключових соціально-економічних чинників, які впливають на поширення музичного мистецтва:

Економічна важливість культурних індустрій. Музична індустрія є значною складовою культурної економіки багатьох країн, що створює робочі місця, приваблює інвестиції та сприяє економічному зростанню через культурний туризм, концертні події та музичні фестивалі.

Технологічні інновації. Використання новітніх технологій у музичній продукції, записі та маркетингу сприяє збільшенню доступності музичного контенту і покращує його якість, що розширює аудиторію та стимулює культурний обмін.

Соціальна інтеграція через мистецькі ініціативи. Музика виступає як могутній інструмент соціальної інтеграції, сприяючи розвитку спільнот, зміцненню соціальних зв'язків і підтримці міжкультурного взаєморозуміння.

Освітні реформи та роль музичної освіти. Впровадження сучасних методів навчання у музичній освіті сприяє не лише розвитку талантів молодих музикантів, а й підготовці їх до

викликів сучасної індустрії, зокрема, до цифрової трансформації та глобалізації музичного ринку.

Глобалізація і культурний обмін. За допомогою інтернету та соціальних мереж музика легко перетинає кордони, сприяючи культурному обміну та розповсюдженню різноманітних музичних жанрів і стилів.

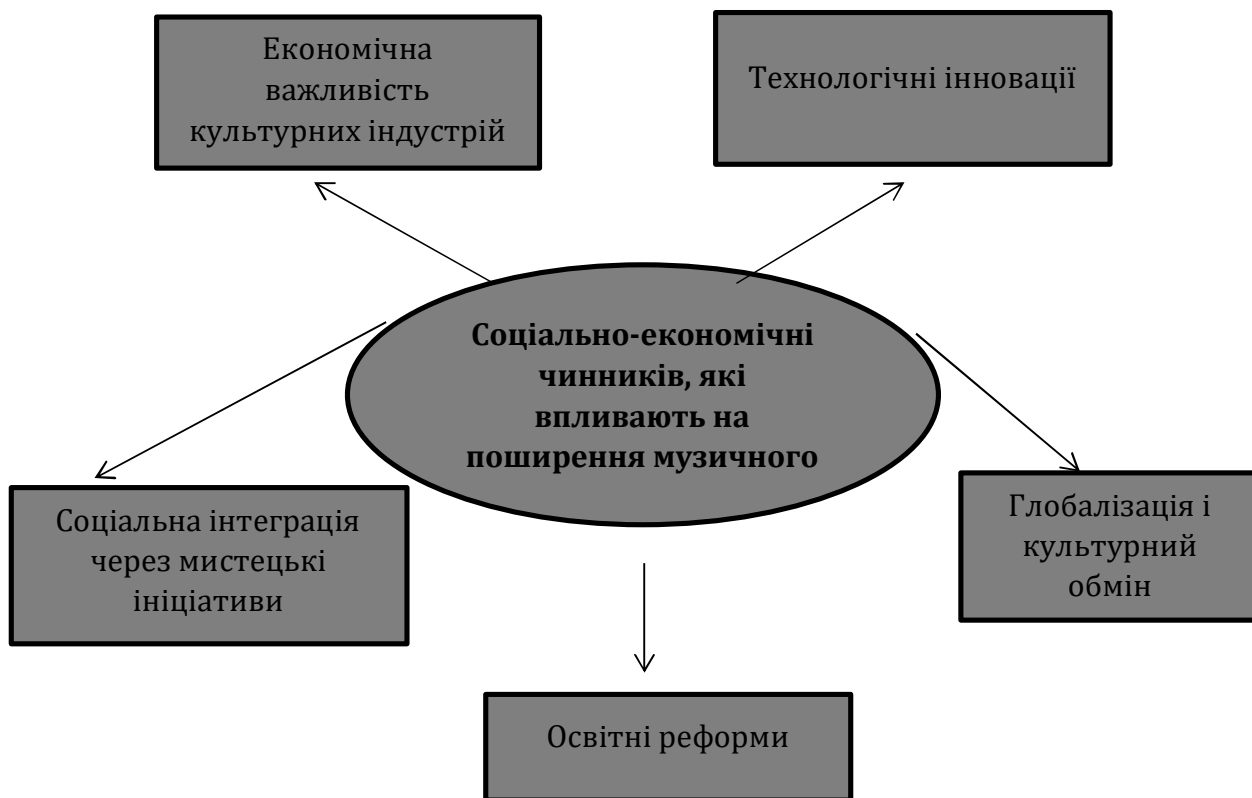

Рис. 1. Соціально-економічні чинники поширення музичного мистецтва

Отже, ці соціально-економічні чинники не лише визначають успіх музичного мистецтва у сучасному світі, але й впливають на його еволюцію, розвиток і взаємодію з економічними процесами, сприяючи включенню мистецтва в глобальний культурний контекст.

Загальний вплив культурних трансформацій на музичну індустрію показує її значущість як елементу культурного, економічного і соціального розвитку сучасного суспільства [4]. Музична освіта, разом з музичними ініціативами, відіграє важливу роль у формуванні культурного капіталу та підтримці соціальної інтеграції. Її значення полягає в здатності сприяти розвитку творчих та соціальних навичок, необхідних для побудови гармонійного суспільства.

Висновки

Музичне мистецтво в сучасному світі відіграє значущу роль як у соціальному, так і в економічному вимірах. Ми визначили, що музична індустрія виступає важливим культурним активом, що сприяє економічному зростанню через створення робочих місць, приваблення інвестицій та розвиток культурного туризму. Музичні фестивалі, концертні події та записи є ключовими факторами, що залучають як місцевих жителів,

так і туристів, сприяючи підвищенню економічної активності в регіональних та національних масштабах.

Використання сучасних технологій у музичній індустрії розширює доступність музичного контенту і підвищує його якість. Це сприяє не лише зростанню аудиторії, але й культурному обміну, підтримуючи музичну діаспору та глобальну інтеркультурність.

Музика відіграє важливу роль у соціальній інтеграції, сприяючи зміцненню соціальних зв'язків, розвитку спільнот та підтримці міжкультурного взаєморозуміння. Мистецькі ініціативи, такі як музичні проекти та спільні виступи, сприяють формуванню відчуття приналежності і ідентичності серед різних соціокультурних груп.

В сучасному світі музичне мистецтво є важливим культурним феноменом, що відображає глибинні та многогранні аспекти суспільства. Розвиток технологій, зміни в освітній політиці та соціокультурні трансформації викликали не лише переосмислення ролі мистецької освіти, але й пошук нових стратегій для її інтеграції в освітні програми. Дослідження Aróstegui, Louro та Teixeira (2015) засвідчили, що неоліберальні освітні реформи в останні роки зменшили значимість мистецької освіти в національних навчальних програмах, перетворивши її на майже символічну складову.

Впровадження сучасних методів навчання у музичній освіті підтримує розвиток талантів молодих музикантів і готує їх до викликів цифрової трансформації і глобалізації. Музична освіта допомагає учням розвивати критичне мислення, творчість і сприйняття культурного різноманіття.

Інтернет і соціальні мережі значно полегшують глобальний доступ до музичного контенту, сприяючи культурному обміну і поширенню різноманітних музичних жанрів і стилів. Це сприяє культурній різноманітності і поглибленню взаєморозуміння між людьми різних країн та культур.

Усі ці аспекти демонструють, що музичне мистецтво відіграє ключову роль у сучасному світі як культурний, економічний і соціальний ресурс. Вона не лише збагачує наше життя естетичними враженнями, а й сприяє вирішенню важливих суспільних викликів через розвиток спільнот, підтримку культурної різноманітності та стимулювання інноваційного економічного зростання.

Список використаних джерел

1. Виконавські школи вищих учбових закладів України: Тем. зб. наук. праць / [О.І.Малозьомова та ін., гол. ред. І.Д.Безгін]. К.: МК УРСР; КДК ім.Чайковського, 1990. 180 с.
2. Грищенко Ю. В. Розвиток музичної освіти і педагогічної думки в Україні. URL: https://lib.iitta.gov.ua/6887/1/%D0%AE.%D0%92_%D0%93%D1%80%D0%B8%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf
3. Дрожжина Н. В. Вокальне виконавство в системі музичного мистецтва естради: дис. канд. Мистецтвознавства. Харк. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Х., 2008. 220 с.
4. Слющинський Б. В. Музиальна культура як предмет соціологічного аналізу. URL: <http://soctech-journal.kpu.zp.ua/archive/2016/72/9.pdf>
5. Федорченко В. К. Деякі історичні аспекти розвитку української академічної вокальної школи. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/154897688.pdf>
6. Aróstegui, J.L. Neoliberalismo, Economía del Conocimiento y Educación Musical [Neoliberalism, knowledge economy, and music education]. In Revista Electrónica Complutense de Investigación en Educación Musical 14, 2017. pp.11–27. URL: https://www.researchgate.net/publication/320565931_Neoliberalismo_Economia_del_Conocimiento_y_Educacion_Musical Dimaggio, P. & Useem, M. Social Class and Arts Consumption: The Origins and Consequences of Class Differences in Exposure to the Arts

- in America. In *Theory and Society* 5 (2), 1978. pp.141–161. URL: <https://www.jstor.org/stable/656694>
7. Hallam, S. The Power of Music: Its Impact on the Intellectual, Social and Personal Development of Children and Young People. In *International Journal of Music Education* 28 (3), pp. 269–289. 2010. URL: https://www.researchgate.net/publication/242560857_The_power_of_music_Its_impact_on_the_intellectual_social_and_personal_development_of_children_and_young_people
 8. Hargreaves, A. *Teaching in the Knowledge Society: Education in the Age of Insecurity*. New York: Teachers College Press. 2003. URL: <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=465314>
 9. Jones, P. Music Education and the Knowledge Economy: Developing Creativity, Strengthening Communities. In *Arts Education Policy Review* 106 (4), 2005. pp. 5–12. URL: https://www.researchgate.net/publication/251398519_Music_Education_and_the_Knowledge_Economy_Developing_Creativity_Strengthening_Communities
 10. Lindemann, C.A. (ed.). *International Journal of Music Education* 23 (2), special focus issue on advocacy for music education. 2005. URL: <https://journals.scholarsportal.info/browse/02557614>
 11. Rusinek, G. & Aróstegui, J.L. Educational Policy Reforms and the Politics of Music Teacher Education. In C. Benedict, P. Schmidt, G. Spruce, & P. Woodford (eds.), *The Oxford Handbook of Social Justice in Music Education*. New York: Oxford University Press, 2015. pp. 78–90. URL: https://www.researchgate.net/publication/280043346_Educational_Policy_Reforms_and_the_Politics_of_Music_Teacher_Education
 12. Swanwick, K. & Cavalieri, C. Composing, Performing and Audience-Listening as Indicators of Musical Understanding. In *British Journal of Music Education* 16 (1), 1999. pp. 5–19. URL: <https://www.cambridge.org/core/journals/british-journal-of-music-education/article/abs/composing-performing-and-audiencelistening-as-indicators-of-musical-understanding/F10358247F94697D0E5E73E4AADABED5>
 13. Winner, E., Goldstein, T., & Vincent-Lancrin, S. *Educational Research and Innovation: Art for Art's Sake? The Impact of Arts Education*. Paris: OECD Publishing. 2013. URL: https://www.researchgate.net/publication/347503018_Art_for_Art's_Sake_The_Impact_of_Arts_Education